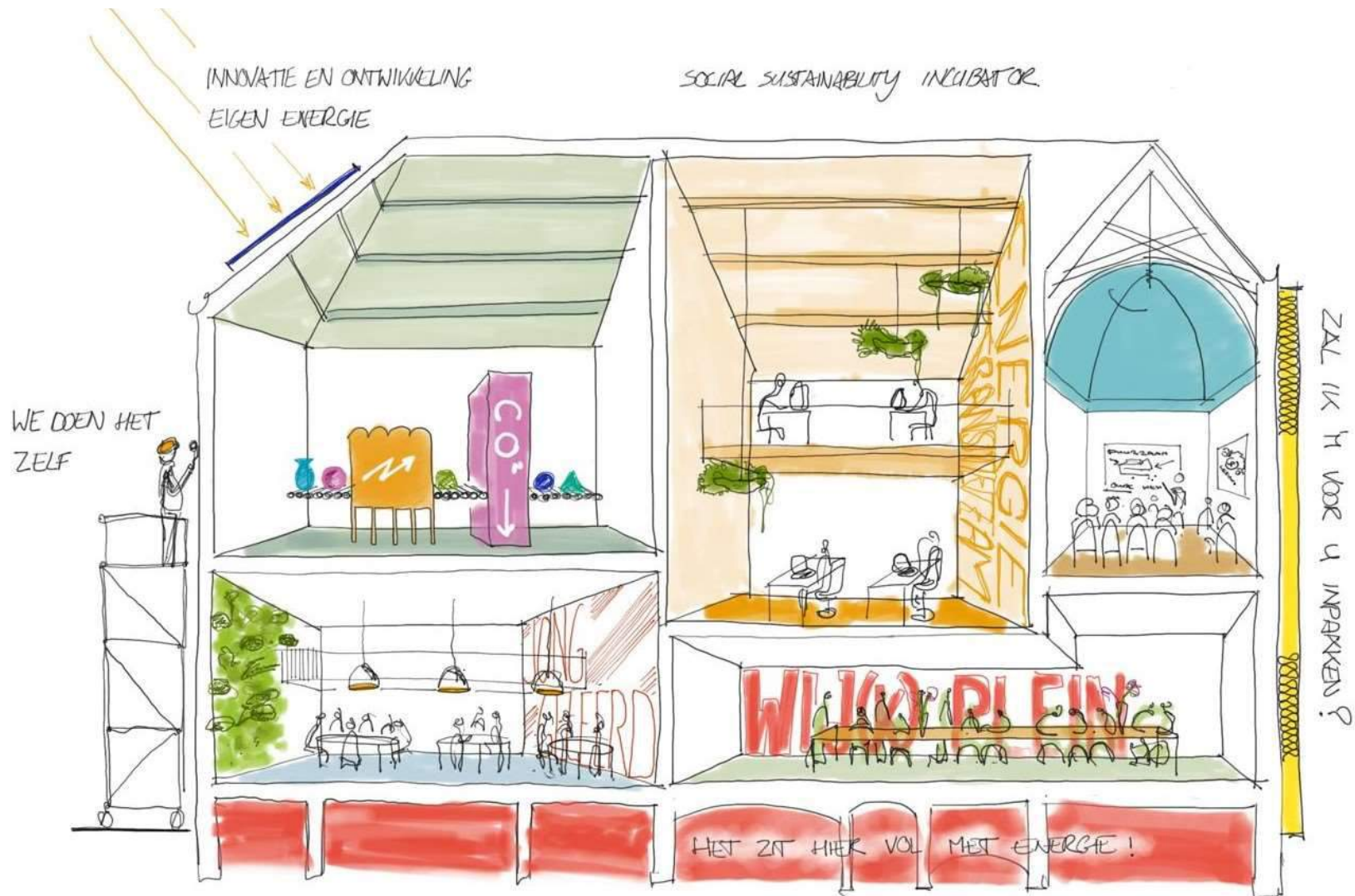

Duurzame poort naar een toekomstbestendige wijk voor iedereen

Activiteitenplan 2020-2021 Actiegroep Het Oude Westen

Inhoudsopgave

1 Duurzame Poort

- Sociaal monument
- Toekomstbestendige wijk
- Humuslaag
- Co-creatie

2 Programma Groen

3 Programma Energie

4 Programma Hergebruik

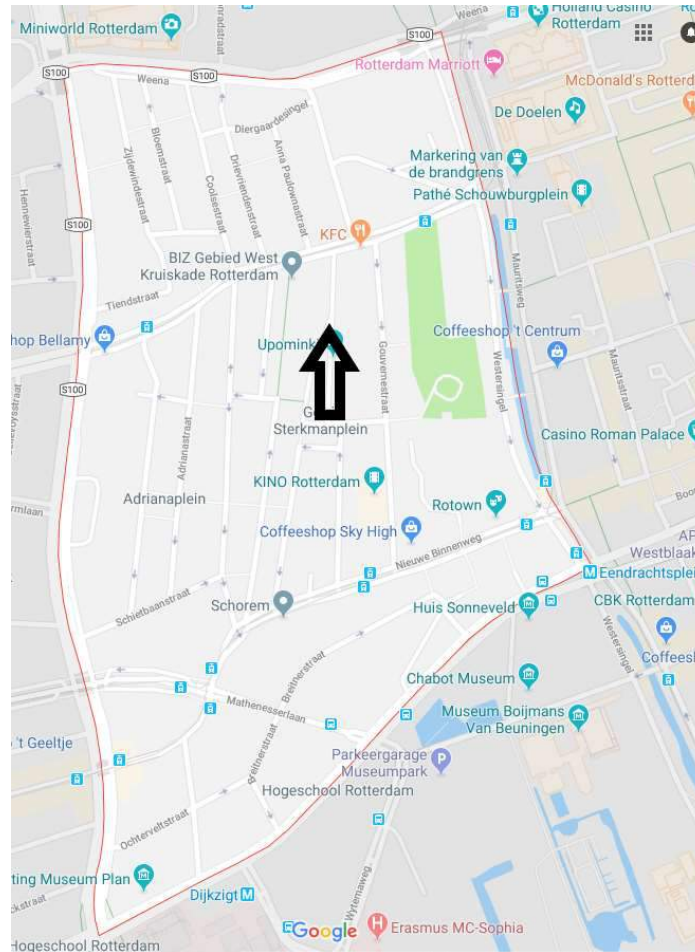
5 Programma Wijkplein

6 Programma Pand

7 Organisatie in transitie

- Ondernemende organisatie
- Communicatie
- Partners
- Financiering (bijlage)

Colofon

Het Oude Westen is een wijk in het centrum van Rotterdam. De superdiverse bevolking doet er veel samen om de wijk te verbeteren. Hierdoor vertoont de wijk een sterke sociale samenhang. Aktiegroep Het Oude Westen is daar een belangrijke motor achter.

De Aktiegroep huurt een pand middenin de wijk, waar bewoners gemakkelijk binnen lopen. Vanuit dit pand en gebruik makend van het brede netwerk van bewoners ontwikkelt de Aktiegroep projecten van onderop. Haar aanpak bestaat uit open creatieve wijk sessies, waar ook experts en partners aan deelnemen. Daaruit ontstaan werkgroepen die in co-creatie visies en plannen maken en samen de uitvoering ter hand nemen. De laatste tijd maakt de Aktiegroep veel energie los rond het thema duurzaamheid. Ook nieuwe bewoners worden daardoor aangetrokken. Terwijl het hele land worstelt met de vraag hoe je bewoners betreft bij de verduurzamingsopgave, is de Aktiegroep daar met bewoners zelf mee aan de slag gegaan. Als het aan de Aktiegroep ligt, wordt het Oude Westen een inspirerend schoolvoorbeeld van hoe je dat doet: de wijk verduurzamen van onderop, samen met bewoners.

1 Duurzame poort naar een toekomstbestendige wijk voor iedereen

Activiteitenplan 2020-2021

Aktiegroep Het Oude Westen werkt vanuit haar pand in de Gaffelstraat aan een toekomstbestendige wijk voor iedereen. Met haar unieke aanpak wil zij de komende jaren vooral aan de slag met de duurzaamheidsthema's groen, energie en hergebruik. Waar zij concreet samen met partners aan wil werken, staat in dit activiteitenplan.

SOCIAAL MONUMENT

Aktiegroep Het Oude Westen is een 'sociaal monument' in het centrum van Rotterdam met een roemrucht verleden. Het begon bijna 50 jaar geleden met het tegenhouden van grootschalige plannen voor sloop. Sindsdien werkt de Aktiegroep op allerlei manieren aan verbetering van de wijk.

De Aktiegroep is van-, voor- en door bewoners. Jaarlijks zijn ruim 250 bewoners in werkgroepen actief. Het geheim van de Aktiegroep is dat ze steeds actuele thema's oppakt die onder bewoners leven. Daarbij trekt zij ook nieuwe bewoners aan en vindt zij partners waarmee samen resultaten worden geboekt. Deze 'co-creatie' wordt altijd op een creatieve, enthousiasmerende wijze vorm gegeven. Tot slot is kenmerkend voor de Aktiegroep dat altijd bijzondere aandacht uit gaat naar kwetsbare bewoners.

“In 3 maanden tijd zijn bijna 400 mensen vriend geworden”.

Gina Thijssse:

“In 1970 is de Aktiegroep het Oude Westen opgericht, ik was een van de medeoprichters. We hebben samen met de gemeente en de woningcorporatie mooie sociale woningbouw gerealiseerd. Op dit moment ben ik actief in de werkgroep ‘we laten ons nog niet kisten’. Die maakt zich sterk voor goede ouderenhuisvesting. Samen met anderen ben ik een vriendenactie gestart, omdat ik vind dat de Aktiegroep behouden moet blijven. In 3 maanden tijd zijn bijna 400 mensen vriend geworden voor minimaal € 5,- per jaar. Iemand heeft zelfs € 1000,- gestort.”

Anne Raangs:

“Drie jaar geleden ben ik in het Oude Westen komen wonen. Door de Welkomstgroep werd ik uitgenodigd om langs te komen bij de Aktiegroep. Dit was voor mij een kans om kennis te maken met buurtgenoten en te zien wat er allemaal in de buurt gebeurt. Vanuit mijn interesse voor duurzaamheid ben ik actief geworden bij het zonnepanelenproject. Met hulp van een fonds ontwikkelen we een aanbod waardoor ook mensen met een kleine beurs mee kunnen doen. Zo valt niemand buiten de boot.”

TOEKOMSTBESTENDIGE WIJK

De laatste tijd maakt de Aktiegroep veel energie los rond het thema duurzaamheid. Samen met bewoners, experts en partners wordt aan verduurzaming van de wijk gewerkt, bijvoorbeeld door de wijk te vergroenen en energiebesparing te stimuleren. Dat trekt nieuwe bewoners aan en werkt verbindend. Zo gaan fysieke en sociale verduurzaming hand in hand.

De komende jaren wil de Aktiegroep verder werken aan de duurzaamheidsthema's groen, energie en hergebruik. Dit wil zij blijven doen vanuit haar pand als 'duurzame poort' samen met experts en partners.

Geveltuinen XXL

In meerdere straten in de wijk zijn stoepen versmald om grote geveltuinen aan te leggen. Het initiatief kwam van bewoners. Die wilden meer groen in de wijk en bijdragen aan het waterbergingsprobleem bij hevige regenval. Een van hen was een ontwerper. Samen met een andere ontwerper en een groep bewoners hebben zij de visie 'Wij(k)vergroenen' gemaakt. Op basis daarvan zijn straten aangepakt waar geen druppel meer naar het riool gaat. Als het aan de Aktiegroep ligt, zullen er nog meer geveltuinen XXL en klimaatstraten volgen.

Energiecoaches

Energiearmoede is een probleem in het Oude Westen. Een groep bewoners wilde daar samen met Woonstad iets aan doen. De Energiebank heeft toen tien energiecoaches opgeleid. Die maken andere bewoners bewust van hun energieverbruik en adviseren over de mogelijkheden om energie te besparen. Dat is goed voor hun portemonnee en vermindert de CO2-uitstoot. Bijzonder is de manier waarop de energiecoaches als team samenwerken. Een deel van hen heeft minder opleidingskansen gehad en staat heel dicht bij moeilijk bereikbare groepen. Samen met de andere energiecoaches bereikt het team de hele wijk

Niels van Ham van Woonstad Rotterdam:

“Woonstad Rotterdam leidt in meerdere wijken energiecoaches op, maar in het Oude Westen is iets bijzonders aan de hand. Daar is de Aktiegroep aanwezig als belangrijke schakel om gemotiveerde bewoners te vinden en het energietema gezamenlijk verder te brengen.”

“Met zijn allen kunnen we zó ontzettend veel betekenen voor de wijk”.

Anne Witteveen, ingehuurd door WaterSensitive en als ontwerper lid van het team 'Wij(k)vergroenen':

“Voor mijn afstudeeronderwerp klimaatadaptatie in een versteende stadswijk kwam ik in het Oude Westen terecht. Daar heb ik de Aktiegroep leren kennen. De Aktiegroep is als een warm bad. Je bent altijd welkom en iedereen is blij met de inzet die je pleegt. Met zijn allen kunnen we zó ontzettend veel betekenen voor de wijk. De Aktiegroep groeit in het besef van haar waarde en verkent nu slim de paden om te blijven werken aan fysieke verbeteringen, sociale cohesie en het helpen groeien van mensen.”

HUMUSLAAG

Belangrijke succesfactor van de Aktiegroep is het Wijkplein op de begane grond van het pand aan de Gaffelstraat. Iedereen loopt er gemakkelijk binnen. Koffie, thee en computers staan altijd klaar. Daarvoor zorgt een team van 40 vrijwilligers. Een andere succesfactor is het enorme netwerk dat de Aktiegroep door de jaren heen heeft opgebouwd tot in de haarvaten van de wijk.

Wijkplein en netwerk samen vormen de 'humuslaag' waarop initiatieven ontkiemen en tot bloei komen. Naast broedplaats voor initiatieven van bewoners is het Wijkplein ook laboratorium voor co-creatie voor organisaties die iets samen met bewoners willen bereiken. Het pand fungeert als poort voor bewoners naar elkaar en als poort voor instanties naar bewoners.

De stille krachten achter alle vrijwilligersactiviteiten zijn de twee parttime professionals. Zij brengen bewoners samen en koppelen bewonersgroepen aan partners. Zij bieden zodanige ondersteuning, stimulerend en coachend, dat de bewoners het heft in eigen hand hebben en houden. En zij bewaken de sfeer op het Wijkplein, waardoor iedereen zich welkom voelt en uitgenodigd om mee te doen.

"Oh, u komt van de Aktiegroep, kom dan maar even binnen."

Daniëla Leito, een van de 40 vrijwilligers van het Wijkplein:

"De Aktiegroep heeft veel vertrouwen bij de bewoners. Laatst vertelden trainees van de gemeente die onderzoek doen in de wijk, dat het lastig was om met bewoners in gesprek te komen. Ik zei: Neem een Buurtkrant onder de arm! En ja hoor, de bewoners zeiden: Oh, u komt van de Aktiegroep, kom dan maar even binnen."

"Ook voor nieuwe bewoners biedt de Aktiegroep een inspirerende omgeving".

Wilma Kruger, al vanaf de jaren 70 actief bij de Aktiegroep, toen bij de Onderwijswinkel waar de huidige Huiswerkklass uit voortkomt, nu bij alles rondom het Wijkpark en de Ruilwinkel:

"De Aktiegroep is een unieke broedplaats voor activiteiten in de wijk. Is er een idee, dan bespreken we dat. Bijna altijd staan er dan mensen op die er samen mee aan de slag gaan. Ook voor nieuwe bewoners biedt de Aktiegroep een inspirerende omgeving. Niet alleen omdat wij aanpakkers zijn en leuke dingen doen, ook omdat wij staan voor het algemeen belang en opkomen voor kwetsbare buurtbewoners. Dat motiveert extra."

CO-CREATIE

De Aktiegroep staat open voor partners die projecten in co-creatie met bewoners willen ontwikkelen. Voor thema's die onder bewoners leven biedt de Aktiegroep het Wijkplein en haar netwerk van bewoners aan. Concreet zet de Aktiegroep zich, buiten de duurzaamheidsthema's graag in voor maatschappelijke onderwerpen als rondkomen en vooruitkomen, wonen/herstructurering, veiligheid en jeugd. Dit zijn onderwerpen waar de Aktiegroep van oudsher veel ervaring mee heeft.

2 Programma Groen

Groen is al lang een belangrijk thema voor de Aktiegroep. Het Wijkpark dat in de jaren 80 mede dankzij de Aktiegroep tot stand is gekomen, is daar een krachtig voorbeeld van. Rondom het Wijkpark zijn meerdere bewonerswerkgroepen actief: Wijk tuin, Theeterras, Dierenhof, Kabouterpad, BuitenBewegen en Vrienden van het Wijkpark.

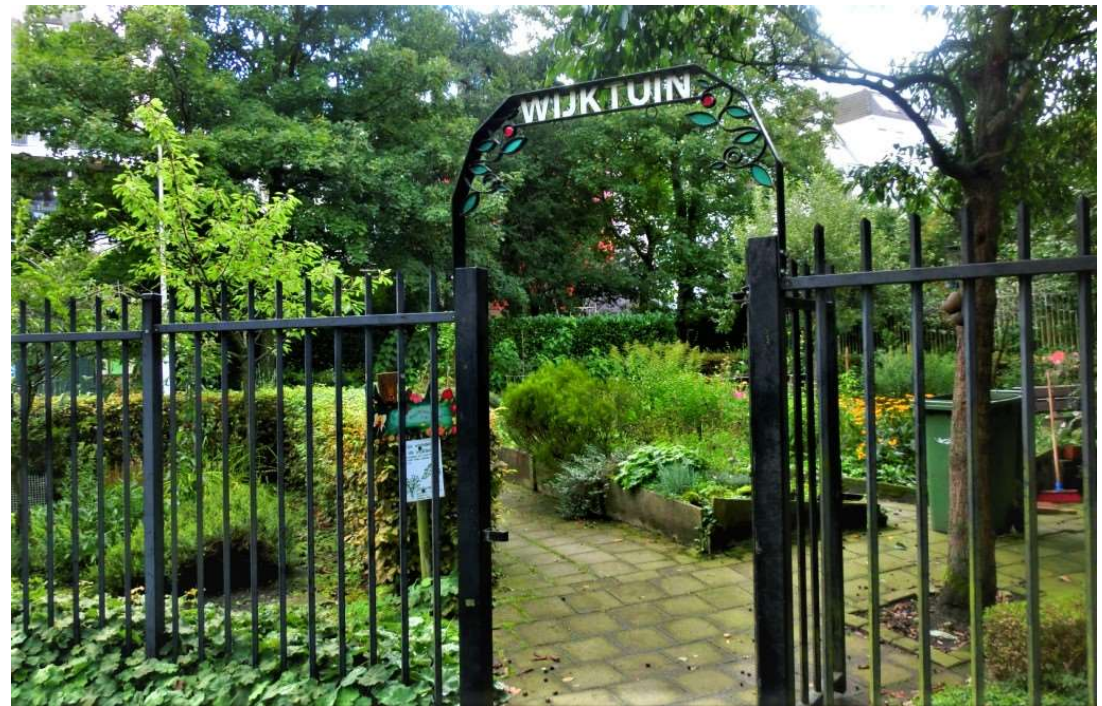
“We maakten direct al geveltuintjes, maar dat smaakte naar meer.”

NIEUWE GEVELTUINEN XXL

Een werkgroep van bewoners heeft met specialistische ondersteuning van de ontwerpers Wolbert van Dijk en Anne Witteveen een groenvisie ‘Wij(k)vergroenen’ gemaakt. Op basis daarvan werken zij als team ‘Wij(k)vergroenen’ aan concrete uitvoeringsprojecten. Het gaat daarbij om vergroening en verfraaiing, gezondheid, biodiversiteit, waterberging én saamhorigheid.

Onlangs is de Akeleistraat als nieuwe klimaatstraat opgeleverd. Daar gaat geen druppel meer het riool in. Voor 2019 staat de Museumstraat op de planning. Regelmatig vindt een ‘buurttuintour’ door de wijk plaats voor bewoners en professionals om elkaar beter te leren kennen, informatie uit te wisselen over gerealiseerde projecten en plannen te maken voor nieuwe projecten.

Het team Wij(k)vergroenen wil graag voor de komende drie jaar een budget beschikbaar krijgen om samen met bewoners nieuwe groenprojecten te realiseren.

David Bouman, bewoner van een kluswoning van Woonstad in de Akeleistraat

“In 2009 zijn wij hier komen wonen. We maakten direct al geveltuintjes, maar dat smaakte naar meer. We kwamen met de Aktiegroep in contact en hebben meegewerkt aan de visie ‘Wij(k)vergroenen’. Pas toen de riolering in de straat werd vervangen, kwam er financiële ruimte voor de verdere vergroening van onze straat. Dankzij de Aktiegroep met haar verbindende kracht lukt het in deze wijk om heel veel voor elkaar te krijgen.”

WIJKGROENPLOEG

Naarmate het aantal groenprojecten toeneemt, is goed onderhoud daarvan steeds belangrijker. Het team Wij(k)vergroenen wil daarvoor een WijkGroenploeg van betrokken bewoners opzetten. Elk seizoen vindt een 'groenschouw' plaats met de hele ploeg. Bewoners maken samen met een groen-expert onderhoudsplannen en zijn dan in staat het groen te onderhouden.

De ambitie om voor de komende drie jaar de financiële middelen te genereren voor de WijkGroenploeg. Woonstad Rotterdam, Stadsbeheer, WaterSensitive, Gebiedscommissie Centrum en hovenier Verheij hebben al toegezegd dit nieuwe initiatief te steunen.

"Dat zie je in geen enkele andere wijk."

Wolbert van Dijk, landschapsarchitect van de visie 'Wij(k)vergroenen:

"Ik wil de stad samen met bewoners vergroenen en heb het geluk dat ik in het Oude Westen woon, waar de Aktiegroep bestaat. Via de Aktiegroep kun je toegang krijgen tot de zeer gemêleerde bevolking in de wijk. Het is heel bijzonder hoe de Aktiegroep leunt op mensen met sterke schouders en kwetsbare mensen altijd meeneemt. Dat zie je in geen enkele andere wijk."

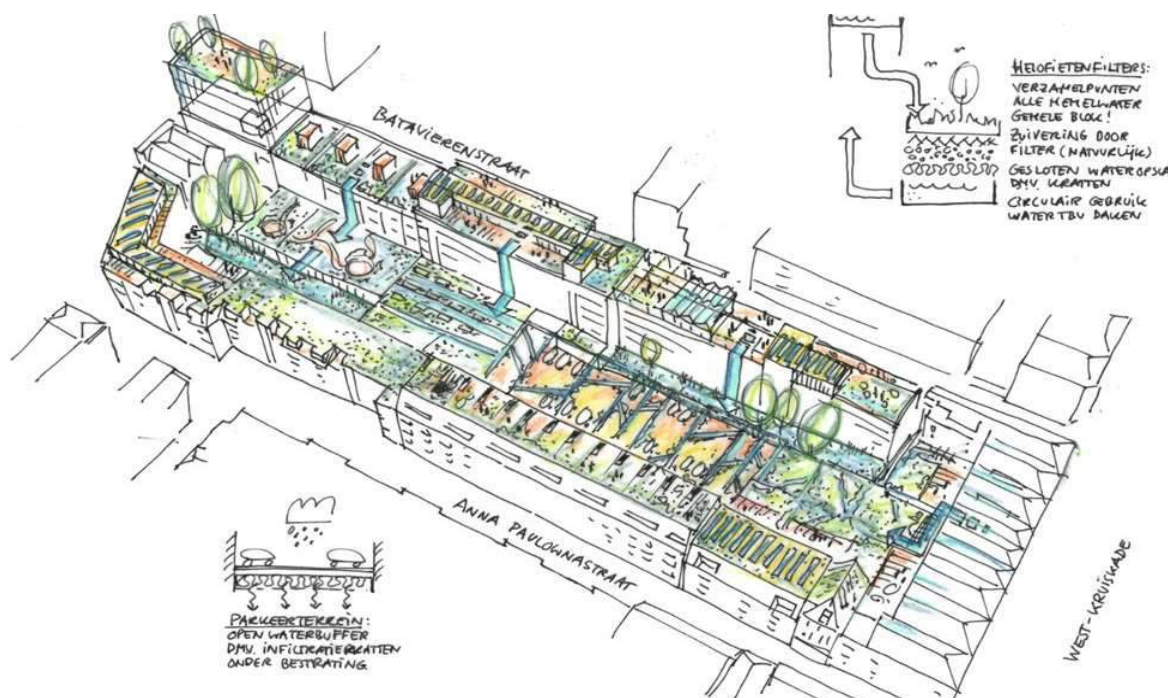
EEN BLOK GROEN

Al jaren klagen omwonenden over een groot zwart dak van een bedrijfspand. Als de zon erop staat geeft het veel warmte en stank. De Aktiegroep heeft samen met bewoners en de ontwerpers Jasper van Lammeren en Anne Witteveen een vergroeningsambitie ontwikkeld voor het blok waar dit bedrijfspand toe behoort.

Elementen uit het plan zijn: vergroening van het grote zwarte dak, vergroening van andere daken in het blok en vergroening van het binnenterreinen. Als het plan wordt gerealiseerd, hoeft 800.000 liter regenwater niet meer via het riool te worden afgevoerd. De ambitie wordt nu een stap verder gebracht met financiële steun van WaterSensitiveRotterdam. De Aktiegroep zet zich ervoor in dat het plan daarna gerealiseerd gaat worden.

Antoni Evora, bewoner actief in de werkgroep 'Eén blok groen':

"Ik kijk uit op een groot lelijk grijs dak van de bedrijfsruimte onder ons. Toen Petra liet weten dat de Aktiegroep op zoek was naar daken om te vergroenen, ben ik mee gaan dromen over de vergroening van dat dak. Inmiddels hebben we een droomplan voor het hele blok. Het allermooiste van de Aktiegroep is dat zij iedereen bij elkaar brengt, bewoners, bedrijven en deskundigen zoals Jasper die alles mooi heeft uitgetekend."

3 Programma Energie

Al sinds de stadsvernieuwing vindt de Aktiegroep isolatie belangrijk met het oog op de woonlasten. De energietransitie luidt een nieuwe fase in. Op iets langere termijn ambieert de Aktiegroep een trekkersrol in het proces met bewoners naar een aardgasvrije wijk. Op korte termijn richt de Aktiegroep zich op bewustwording en eerste stappen naar aardgasvrij.

ENERGIECOACHES

Op dit moment is met financiële steun van Woonstad Rotterdam, een energieteam met tien energiecoaches opgeleid. Zij gaan bij groepen en individuele buurtgenoten op bezoek en geven advies over mogelijkheden om energie te besparen. Zij slagen erin zeer moeilijk bereikbare bewoners te bereiken. De Aktiegroep wil ieder jaar een nieuw team van tien energiecoaches opleiden. Daarnaast wil zij de mensen die al energiecoach zijn regelmatig bijeen blijven brengen om ervaringen uit te wisselen en gezamenlijke activiteiten te ontplooiën.

Een recent idee is om energielessen op de basisscholen te gaan geven en leerlingen van groep 7 en 8 de gelegenheid te bieden om 'mini-energiecoach' te worden.

De ambitie is om de komende 5 jaar minimaal 300 wijkbewoners te bezoeken. Langzaam maar zeker zal de kennis zich verspreiden en een voedingsbodemp in de wijk ontstaan voor verdere stappen naar aardgasvrij.

Najat Mezzine, energiecoach:

“Ik ken de Aktiegroep al sinds ik hier 19 jaar geleden kwam wonen. Ik hoorde dat een groep vrouwen bezig was met bewustwording over energie. Het leek me leuk om daaraan mee te doen. Ik vind het belangrijk om zuinig met energie om te gaan. Ik leer waar je op moet letten, hoe je energie kunt besparen en dat het nodig is dat met iedereen in huis te bespreken.”

Shanaz Ahmad, 27 jaar geleden bij de Aktiegroep gekomen voor een taalcursus, nu energiecoach:

“Toen ik hoorde van de cursus energiecoach, heb ik me meteen opgegeven. Want ik heb een hele hoge energierekening. Het is heel leuk. Je leert nieuwe mensen kennen. En je leert heel veel over energie besparen. Mijn kinderen staan wel een half uur onder de douche. Ik ben geschrokken hoeveel dat kost! Wij zijn nu burens en vrienden aan het uitleggen waar zij op kunnen letten om de energierekening omlaag te brengen.”

“Mijn kinderen staan wel een half uur onder de douche. Ik ben geschrokken hoeveel dat kost!”

ENERGIEHUIS

Samen met de energiecoaches en andere belangstellenden wil de Aktiegroep een 'energiehuis' in het pand inrichten, waar bewoners terecht kunnen voor advies over duurzaam wonen en verduurzaming van woningen. Recent heeft de gemeente zo'n duurzaamheidswinkel geopend in IJsselmonde. Bij de Aktiegroep moet het een winkel worden voor de oude stadswijken, gerund door vrijwilligers, met achtergrondsteun van professionals.

De Aktiegroep streeft naar een duurzame renovatie van het pand aan de Gaffelstraat die fasegewijs wordt uitgevoerd en deels in zelfwerkzaamheid wordt uitgevoerd (zie programma pand). De duurzaamheidswinkel loopt op dit programma vooruit en wandelt letterlijk en figuurlijk met dit programma mee.

ENERGIECOÖPERATIE

Bij de Aktiegroep is het initiatief voor een energiecoöperatie ontstaan. Zij heeft samenwerking gezocht met energiecoöperatie Blijstroom. De energiecoöperatie Oude Westen/Blijstroom werkt nu aan het eerste zonnepanelenproject in de wijk: een groot zonnedak met 160 panelen. Iedereen met postcode 3013, 3014 of 3015 kan een paneeldeel kopen en zo eigen energie opwekken.

De helft van de panelen wordt gereserveerd voor bewoners met een kleine beurs. Daarvoor is een speciale regeling in de maak in samenwerking met een groot particulier fonds.

De energiecoöperatie en Woonstad Rotterdam hebben de gedeelde ambitie uitgesproken om in de komende jaren op zoveel mogelijk daken in de wijk zonnepanelen te gaan leggen. De Aktiegroep wil de energiecoöperatie blijven faciliteren en ondersteunen.

Tenslotte is de Aktiegroep met Woonstad Rotterdam in gesprek over de rol die de Aktiegroep kan spelen bij het bij huurders onder de aandacht brengen van de 1000 zonnepanelen die Woonstad Rotterdam de komende tijd op daken in de wijk wil plaatsen.

“Ook voor mensen met een kleine beurs”.

Paul Claessens, al jaren bij de Aktiegroep actief, in allerlei rollen waaronder die van voorzitter:

“Neem nou zo'n energiecoöperatie die een dak vol gaat leggen met zonnepanelen waar wijkbewoners een aandeel in kunnen kopen. Typisch Aktiegroep. Er komt een kans voorbij die gegrepen wordt. Vanuit het netwerk is er meteen een aantal mensen dat zich daarvoor gaat inzetten. Bovendien is van begin af aan het uitgangspunt dat dat voor iedereen moet zijn. “Ook voor mensen met een kleine beurs”. Daarvoor wordt dan naar een oplossing gezocht. Mooi toch!”

DUURZAAMHEIDSPREEKUUR

De bewoners van de energiecoöperatie runnen wekelijks een duurzaamheidspreekuur op het Wijkplein. Bewoners kunnen daar met al hun duurzaamheidsvragen terecht. Zij kunnen zich aanmelden voor een bezoek van een energiecoach of voor een aandeel in het zonnepanelen dak. Zij kunnen zich aansluiten bij bestaande werkgroepen en ideeën voor nieuwe werkgroepen inbrengen.

INDUCTIE KOKEN

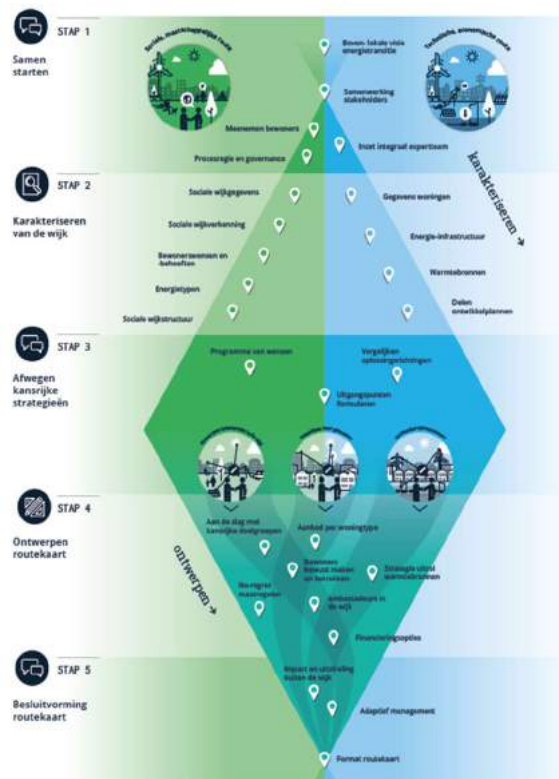
Overgaan naar koken op inductie is een noodzakelijke stap naar aardgasvrij. Veel bewoners staan daar sceptisch tegenover. De Aktiegroep wil er tijdig aan werken dat deze scepsis wordt overwonnen. Het plan is om alle kookinitiatieven in de wijk te bundelen en gezamenlijk een project op te zetten.

DOE HET ZELF WORKSHOPS

De Aktiegroep wil vanuit het duurzaamheidspreekuur doe-het-zelf-workshops 'Maak je huis energiezuinig' organiseren door en voor bewoners. Doel is bewoners aanzetten tot het treffen van energiebesparende maatregelen. Met Woonstad zal worden besproken welke 'no regret' maatregelen in hun huurwoningen kunnen worden getroffen. Want het meeste bezit van Woonstad in het oude Westen heeft bij de woningcorporatie geen hoge prioriteit qua verduurzaming.

“...zorgen dat bewoners zuinig omgaan met energie. Dat is een win-win-situatie voor de portemonnee én voor het milieu”.

SMART ENERGY CITIES Een integrale aanpak voor energietransitie op wijkniveau

ROUTEKAART NAAR AARDGASVRIJ

De Aktiegroep gaat graag met de gemeente, Woonstad Rotterdam en de netbeheerders in gesprek over haar ambitie om samen met bewoners een rol te vervullen in de ontwikkeling van een routekaart naar aardgasvrij. Daarbij gaat het om (isolatie- en installatie) maatregelen in- en aan de gebouwen en maatregelen op het gebied van de infrastructuur.

Karmidjoh Siman, energiecoach:

“Toen ik 2 jaar geleden met pensioen ging, ben ik actief geworden bij de Aktiegroep. Want de Aktiegroep is belangrijk voor de wijk. Op een avond over duurzaamheid heb ik gekozen voor de commissie ‘bewustwording’ om te zorgen dat bewoners zuinig omgaan met energie. Dat is een win-win-situatie, voor de portemonnee én voor het milieu.”

4 Programma Hergebruik

Het thema hergebruik is niet nieuw voor de Aktiegroep. Al jaren heeft de wijk een Ruilpunt, een winkel zonder geld, in een hoekpandje in de wijk. Bewoners kunnen er tweedehands spullen en diensten ruilen, deze worden betaald met punten. Het Ruilpunt functioneert onder de vlag van de Aktiegroep en wordt door vrijwilligers gerund.

WIJKVISIE HERGEBRUIK

In het Oude Westen is een experiment gestart met een schillenboer. Maar er is zoveel meer afval in de wijk. Dat wordt vaak achteloos weggegooid, soms op straat. De Aktiegroep wil het voortouw nemen voor de ontwikkeling van een integrale visie op het scheiden en hergebruiken van het afval in de wijk. Dit om de wijk schoner en duurzamer te maken en wellicht ook

kansen te creëren voor werk. Tijdens een bewonerssessie ontstond het idee om een 'testlab' in het pand te vestigen voor het omsmelten van afvalplastic tot nieuwe bruikbare voorwerpen.

De Aktiegroep stelt voor te beginnen met een aantal brainstormsessies met bewoners, creatievelingen en experts op dit gebied.

Uit het AD van 13-06-2018

De Rotterdamse schillenboer zamelt steeds meer groente-, fruit- en tuinafval in bij zijn rondgang in het Oude Westen. Inmiddels klopt de boer met zijn bakfiets aan bij 570 woningen. Dat levert hem wekelijks 300 kilo gft-afval op.

5 Programma Wijkplein

Het Wijkplein op de begane grond van het pand en het netwerk van de Aktiegroep dat reikt tot in de haarvaten van de wijk, vormen samen de 'humuslaag' waarop initiatieven ontkiemen en tot bloei komen. Op de achtergrond coachen de vakkrachten alle vrijwilligers en bewaken zij de sfeer op het plein, zodat iedereen zich welkom voelt en uitgenodigd om mee te doen.

LAAGDREMPELIGE PLEK IN ZELFBEHEER

Het Wijkplein is iedere werkdag open van 9 tot 17 uur en 's avonds en in het weekend, wanneer er activiteiten zijn. Een divers team van 40 vrijwilligers runt het plein. Dit veelkleurige gezelschap verstaat de kunst van het

luisteren. Bewoners die binnenlopen, worden gehoord en geholpen, bijvoorbeeld met het invullen van formulieren, het verhelpen van klachten wanneer bewoners bij Woonstad zijn vastgelopen en het zoeken naar een woning via Woonnet Rijnmond.

THUISBASIS VOOR WERKGROEPEN

Het Wijkplein is de thuisbasis voor alle werkgroepen, waarin zo'n 250 wijkbewoners actief zijn. In de vorige hoofdstukken zijn de werkgroepen van de duurzaamheidsprogramma's aan de orde gekomen. Maar onder het dak van de Aktiegroep gebeurt nog veel meer.

Zo maakt Stichting Huiswerkklass dagelijks van 15.30 tot 18.00 uur gebruik van het Wijkplein. De Huiswerkklass staat al meer dan 45 jaar symbool voor de zorg van de Aktiegroep voor de toekomst van de jeugd. Het is voor gezinnen met een smalle beurs een serieus alternatief voor commerciële huiswerk-begeleiding. Ook de Jeudbieb is sinds kort weer terug in de wijk en huist in bij de Aktiegroep.

Verder zijn daar: de werkgroep 'We laten ons nog niet kisten' die zich inzet voor goede ouderenhuisvesting in de wijk en de bewonersgroep 'Goud Dwars' die is opgericht naar aanleiding van de onzekere toekomst van de woningen boven buurtcentrum Odeon.

Vanuit het Wijkplein waaiëren de werkgroepen uit naar hun projecten in de wijk.

"De vertrouwde plek waar je altijd binnen kunt lopen".

Mala Ganesh:

“Toen mijn kinderen volwassen waren, wilde ik mezelf nuttig maken voor de wijk. Iemand zei toen: ‘Bij de Aktiegroep hebben ze altijd mensen nodig.’ Ik dacht in het begin: ‘Even proberen’, maar het is me goed bevallen. Ik zit al 9 jaar bij de receptie en de koffie. Voor mij en alle andere wijkbewoners is de Aktiegroep de vertrouwde plek, waar je altijd binnen kunt lopen met een verhaal, een vraag of een goed idee.”

“De Aktiegroep is goud waard voor de wijk en zit als spin in het web...”

Alma Brevé, bewoner van de Gouvernedwardsstraat en lid van de werkgroep Goud Dwars:

Het is wat ze noemen een ‘toplocatie’ waar ik woon, aan drie kanten kijk ik uit op het wijkpark. Mijn huis wordt gesloopt en in juni start de herhuisvesting. Ik hoop dat ik in de wijk kan blijven. Het liefst op deze plek. Maar het is niet meer zo als vroeger dat je met sloop recht op terugkeer hebt. Toen we dat hoorden was dat echt een domper. Sinds een bijeenkomst bij de Aktiegroep voor onze woningen die met sloop werden bedreigd, ben ik actief in de bewonerswerkgroep Goud Dwars. Die zet zich ervoor in dat we goed gehuisvest worden. De Aktiegroep is goud waard voor de wijk en zit als spin in het web, waar bewoners deskundig worden geholpen.

UITBETALINGSPUNT

Tot slot is het Wijkplein het uitbetalingspunt van bewonersinitiatieven van Opzoomermee. Ook het WOW-tjesspel wordt op het Wijkplein gespeeld. Dit spel wordt mogelijk gemaakt door gebiedscommissie Centrum en Woonstad Rotterdam. Het spel stimuleert bewoners om individuele cheques ter waarde van € 10 bij elkaar te leggen en te verzilveren voor een plan dat de leefbaarheid verbetert.

6 Programma Pand

De Aktiegroep wil het pand voor de wijk behouden en samen met de wijk verduurzamen. Het pand moet de belichaming worden van de missie van de Aktiegroep: een duurzame poort naar een toekomstbestendige wijk voor iedereen.

RANDVOORWAARDE

Het pand aan de Gaffelstraat met het Wijkplein op de Begane Grond is een belangrijke voorwaarde voor het functioneren van de Aktiegroep. Zonder plek waar bewoners makkelijk binnenlopen, ideeën tot bloei komen en werkgroepen samenkomen is er geen toekomst voor het activiteitenplan.

BLIJVEN HUREN MET EERSTE RECHT VAN KOOP

Op dit moment is het voor de Aktiegroep niet financieel haalbaar om het pand van de gemeente te kopen. Zij wil het pand tenminste 5 jaar blijven huren, met het eerste recht van koop, mocht de gemeente het willen afstoten. Daarbij zou de Aktiegroep met de gemeente willen afspreken dat de betaalde huur van de laatste 10 jaar in mindering wordt gebracht op de aanschafprijs.

MOGEN ONDERVERHUREN

De Aktiegroep vraagt toestemming van de gemeente om de ruimten op de verdiepingen te mogen onderverhuren. Daarbij denkt zij aan instellingen en bedrijven die ondersteunend zijn aan de programma's in het activiteitenplan. Denk bijvoorbeeld aan adviesbureaus op het gebied van groen of energie en bedrijven die producten recycleren.

Jurrian Arnold van Open Kaart –architectuur, stedenbouw en communicatie:

“Als Open Kaart zijn we erin gespecialiseerd om samen met bewoners te ontwerpen. Daarbij draait het om duurzame plannen, waarin bewoners generaties lang met plezier kunnen wonen. Wij zien het dan ook als een unieke kans om kantoor te houden bij de Aktiegroep, waar actieve bewoners zo begaan zijn met de toekomst van hun wijk. De Aktiegroep is de plek waar de stadsvernieuwing is uitgevonden. Hoe mooi is het dat dit opnieuw de plek is waar we uitvinden hoe de duurzame stadsvernieuwing er uit ziet.”

DUURZAME RENOVATIE

Het pand verkeert in slechte staat en is bepaald geen voorbeeld van duurzaamheid en energiezuinigheid. De Aktiegroep zou graag samen met de eigenaar een renovatieplan maken, waarmee het pand toekomstbestendig wordt, met goede isolatie, eigen energie-opwekking en gasloze installaties.

Qua ontwerp streeft de Aktiegroep naar een creatief interactief proces met bewoners en andere gebruikers van het pand.

Qua uitvoering denkt de Aktiegroep aan een plan, waarvan het zware werk door een aannemer gebeurt en het fijnere werk in zelfwerkzaamheid door bewoners en onderhuurders. Zo kan het pand een voorbeeld worden van hoe (maatschappelijk) vastgoed kan worden verduurzaamd. En de ervaringen die bewoners in het pand opdoen kunnen zij thuis benutten.

ENERGIEHUIS

Samen met de energiecoaches en de vrijwilligers die het duurzaamheidssprekuren draaien wil de Aktiegroep een 'Energiehuis' in het pand inrichten. Daar kunnen bewoners uit alle oude stadswijken terecht voor advies over duurzaam wonen en verduurzaming van de woning. Bij de Aktiegroep wordt het energiehuis grotendeels gerund door vrijwilligers (zie ook hoofdstuk 3).

7 Organisatie in transitie

Het activiteitenplan zal met ingang van 1 januari 2020 volledig extern gefinancierd worden. Dat vraagt om een ondernemende organisatie die niet alleen alert is op wat onder bewoners leeft, maar ook voelhorens heeft voor financieringskansen.

ONDERNEMENDE ORGANISATIE

Aktiegroep Het Oude Westen is een Stichting met een vrijwilligersbestuur. De Stichting huurt het pand aan de Gaffelstraat van de gemeente en heeft twee parttime professionals in dienst. Via WMO Radar beschikt de Stichting bovendien over een parttime administratieve kracht.

Jarenlang werd de Stichting volledig gesubsidieerd door de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling (MO) van de gemeente Rotterdam. Met ingang van 2018 is dat gestopt. Voor 2018 en 2019 heeft MO nog een transitievergoeding beschikbaar gesteld ter hoogte van één jaar subsidie. In 2018 en 2019 heeft de Stichting de andere helft van de begroting weten te dekken middels fondsen, projectsubsidies en betaalde opdrachten. In 2020 en 2021 zal ook het MO-aandeel op die manier worden gedekt. Daarnaast gaat het bestuur er vanuit dat de verdiepingen mogen worden onderverhuurd. Alle gesprekken over financiering voor 2020 en 2021 zijn positief.

De Aktiegroep is in zeer korte tijd een ondernemende organisatie geworden die voortdurend op zoek is naar financieringskansen en zich sterk maakt om deze kansen te benutten. Voor een definitieve omslag naar een ondernemende organisatie heeft de huidige organisatie aanvulling nodig, zowel in het bestuur als in het werkapparaat.

Daarom wordt momenteel het bestuur vernieuwd. Daarnaast wil de Aktiegroep een 'zakelijk leider' aan zich verbinden die de huidige vakkrachten inspirerend coacht en samen met bestuur en vakkrachten de kansen in de markt weet te verzilveren.

De Aktiegroep beoogt de volgende bestuurs-samenstelling:

- Voorzitter met vertrouwen naar binnen, netwerk in Rotterdam en gezicht naar buiten;
- Secretaris (met juridische kennis) die de voorzitter ondersteunt met vertrouwen naar binnen en stevige uitstraling naar buiten;
- Penningmeester (met financiële en fiscale kennis) die zorgt dat de organisatie kan blijven doordraaien;
- Lid met kennis van- en affiniteit met het netwerk van bewoners en partners van de Aktiegroep;
- Lid met kennis van- en affiniteit met de activiteiten rond het Programma Pand (herinrichting, verbouwing en onderverhuur).

Tot slot zoekt de Aktiegroep uitbreiding in de vorm van afstudeerders Social Work van de Hogeschool Rotterdam en Inholland. Niet alleen ter versterking van het team, ook met het oog op de opvolging van een teamlid dat over enkele jaren met pensioen gaat.

Voor de inhoudelijke voeding van de werkgroepen zijn specialistische deskundigen nodig. Dat kunnen mensen zijn die zich vrijwillig voor de werkgroepen inzetten of mensen die daarvoor betaald willen worden. In het laatste geval streeft de Aktiegroep ernaar dat deze mensen hun eigen financiering regelen én die van de Aktiegroep (vakkrachten en gebruik van het pand), zoals dat nu al bij de 'groenprojecten' gebeurt.

COMMUNICATIE

Uitwisselingen organiseren en goed communiceren met bewoners en (wijk)partners is van belang om het netwerk te onderhouden en uit te breiden, actuele thema's te agenderen, mensen te informeren, te mobiliseren, zelfbewust te maken en aan elkaar te verbinden. De Aktiegroep fungeert daarbij als spin in het web.

Er vinden allerlei communicatie- en verbindingsactiviteiten plaats op en vanuit het Wijkplein. Via gesprekken en affiches, de Buurtkrant, de Hiero, de website en de facebookpagina worden de wijkbewoners geïnformeerd. Regelmatig organiseert de Aktiegroep wijkbijeenkomsten, zoals het 'actualiteiten-overleg' en 'thuis bij de Aktiegroep'.

Recent is het initiatief 'Vrienden van de Aktiegroep' ontstaan. In nog geen drie maanden zijn 400 mensen formeel vriend van de Aktiegroep geworden. Daarmee dragen zij uit dat ze de Aktiegroep een warm hart toe dragen en het voortbestaan belangrijk vinden. De initiatiefgroep organiseert activiteiten voor en met de 'Vrienden van de Aktiegroep'.

Een belangrijke rol in het uitbreiden van het netwerk speelt het Welkomstcomité dat nieuwe bewoners bezoekt, wegwijs maakt in de wijk en de weg wijst naar de Aktiegroep.

PARTNERS

Mede dankzij de inzet van de volgende organisaties en fondsen kan de Aktiegroep haar deuren open houden, investeren in de transitie en allerlei activiteiten uitvoeren:

- Gemeente Rotterdam
- Water Sensitive Rotterdam
- Woonstad Rotterdam
- Stichting Doen
- Fonds DBL
- G.Ph.Verhagen-Stichting
- Stichting Bevordering van Volkskracht
- Sint Laurensfonds
- Oranje Fonds
- VSB Fonds
- KNHM Foundation
- Gemeentelijke gebiedscommissie Centrum

- Energiecoöperatie Blijstroom
- WMO Radar

Nast deze partners die ook financieel bijdragen, werkt de Aktiegroep nauw samen met andere partners in de wijk, zoals:

- Leeszaal West
- Jeugdbieb
- Wijkpastoraat
- Krachtvrouwen

Tot slot moet worden gezegd dat alle activiteiten van de Aktiegroep alleen mogelijk zijn dankzij de vrijwillige inzet van heel veel bewoners en betrokken professionals. Het is een bijzondere prestatie wat de Aktiegroep in twee jaar voor elkaar heeft gekregen ten aanzien van nieuwe partners en nieuwe inkomstenbronnen.

FINANCIERING

Hoeveel geld heeft de Aktiegroep nodig om het activiteitenplan te kunnen uitvoeren? Daarvoor is een begroting opgesteld. Die is deels flexibel en bestaat deels uit vaste lasten. De begroting bestaat uit: personeelskosten, huisvestingskosten, organisatiekosten en activiteitenkosten. In de bijlage staat de begroting voor de komende jaren. Het gaat om een totaalbedrag van circa 2 ton per jaar. Daarvan is 1,4 ton vast (huisvesting en personeel). Het bestuur gaat scenario's ontwikkelen om tegenvallende financiële resultaten op te vangen.

In 2018 en 2019 kon bijna de helft van de begroting nog gefinancierd worden uit de transitievergoeding van de afdeling MO van de gemeente. Per 1 januari 2020 moet alles van andere financiers komen.

Op basis van de ervaringen in 2018 en 2019 met fondsen, projectsubsidies en betaalde opdrachten én de gesprekken die nu met potentiële partners voor 2020 worden gevoerd, ziet de Aktiegroep diverse mogelijkheden en kansen. De Aktiegroep zet erop in dat:

- WMO Radar de administratieve kracht blijft betalen;
- de Gebiedscommissie van de gemeente Rotterdam de bewonersinitiatieven en activiteiten blijft steunen;
- via Couleur Locale de gemeente Rotterdam het Ruilpunt financieel blijft steunen;
- de verdiepingen in het pand onderverhuurd mogen worden;
- de huidige fondsen ook de komende jaren zullen bijdragen;
- nieuwe fondsen zullen bijdragen aan diverse programmaonderdelen;
- WaterSensitive Rotterdam het groenprogramma blijft ondersteunen;

- Citylab een substantiele bijdrage gaat leveren;
- de provincie Zuid-Holland gaat bijdragen aan de bestrijding van energiearmoede;
- de provincie Zuid-Holland ook gaat bijdragen aan het plan voor het pand;
- de gemeente Rotterdam gaat bijdragen aan het Energiehuis in het pand en
- Woonstad Rotterdam bijzondere projecten blijft financieren, zoals de training van energiecoaches en de ondersteuning van bewoners bij herstructureringsprojecten.

DUURZAAM
OLDE WESTEN
INITIATIEF VAN DE AKTIEGROEP

COLOFON

Tekst: Els Desmet en Mechtild Linssen

Fotografie: Marianne Maaskant, Ferry in 't Veld,
Wolbert van Dijk en Joop Reijngoud.

Tekeningen: Ferry in 't Veld.

Vormgeving: Max Buchner

Dit activiteitenplan is tot stand gekomen dankzij uitwisseling met vele actieve bewoners en samenwerkingspartners van de Aktiegroep Het Oude Westen.

